

γραψε διάφορα ἔργα εἰς πεζὸν καὶ ἐμμέτρως, καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ εἰς τὴν λαϊκὴν, ἀλλὰ ταῦτα ἔμειναν ὅλα ἀνέκδοτα ¹.

Ὁ Μαρτελάος, καίπερ ἀνήκων εἰς οἰκογένειαν εὐγενῶν, ἦτον ἀρχῶν φιλελευθέρων καὶ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ· διὰ τοῦτο κατεφέρετο κατὰ τῶν εὐγενῶν, κατηγορεῖ τὰς πράξεις των καὶ ἐστιγματίζει τὰς καταχρήσεις των. Εἰς ἓν ἐκ τῶν πρώτων ποιημάτων του ἔγραψε :

Δὲ μορεῖ ἀνθρώπου γλῶσσα
νὰ εἰπῇ τί συμφοραῖς
Ἐγεννοῦσαν τῶν ἀρχόντων
ἢ κλεψιαῖς καὶ ἀδικιαῖς

Ἀνθρωπόμορφα θηρία
ποὺ λεγότες χριστιανοί,
Στὰ κεφάλια σας νὰ πῶσῃ
ὀλη τοῦ θεοῦ ἡ ὀργή.

Πατριώτης θερμός, ὀνειρευόμενος πάντοτε καὶ αὐτὸς τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος, ἐνεθουσιάσθη τόσον ὅταν ἤκουσε κατὰ πρῶτον τὴν ὑπὸ τοῦ Ρήγα παράφρασιν τῆς Μασσαλιώτιδος «Δεῦτε παῖδες τῶν Ἑλλήνων», ὥστε ἀμέσως συνέθεσε καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ προχείρου ἄλλον θεῦριον :

Μπρὸς παιδιὰ ! ἄς πολεμοῦμε
ὁ καιρὸς τῆς δόξας ἦλθε,
Ἄν τὸ Γένος ἀγαποῦμε
σὴ φωτιά, μπρὸς σὴ φωτιά,
Στὰς Ἀθήνας μπρὸς ! σὴν Πόλι !
μπρὸς παιδιὰ γνήσια Ἑλλήνων
Μπρὸς λοιπόν, μπρὸς κατ' ἐκείνων,
ποὺ τὸ Γένος μας μισοῦν.
Τὰ ὄπλα ἄς λάβωμεν
ἄγωμεν, πατριώταις, ἄγωμεν.
Ὅθεν εἰσθε τῶν Ἑλλήνων
παλαιὰ ἀνδρειωμένα
κόκκαλα ἐσκορπισμένα
τώρα λάβετε πνοήν.

Στῆς φωναῖς τῆς σάλπιγγός μου
Ὅχ τὸ μῆμα σηκωθῆτε
καὶ τὸ Γένος μας νὰ ἰδῆτε
εἰς τὴν πρώτην του τιμὴν.
Τὰ ὄπλα ἄς λάβωμεν κτλ.
Σηκωθῆτε γιὰ νὰ ἰδῆτε
πόσοι θάν' οἱ Λεωνίδες,
σηκωθῆτε νὰ χαρῆτε
πῶς ἡ Ἑλλὰς θὰ ξαναζῆ.
Σηκωθῆτε καὶ θὰ ἰδῆτε
πῶς ἀνδρείως πολεμοῦμε
πῶς ἐχθροὺς καταπατοῦμε,
πόσο μοιάζουμε μ' εἰσὸς !

Ὁ ἐνεθουσιώδης χαρακτήρ του, ὁ ὁποῖος ἐγένετο καταφανὴς εἰς πᾶσαν περίστασιν, εἴτε ἐδίδασκε, εἴτε ὠμίλει πρὸς τὸν λαόν, εἴτε συνεζήτει, εἶναι καὶ τὸ κύριον γνώρισμα τῶν στιχουργημά-

1. Ἴδε πλείονες βιογραφικὰς πληροφορίες καὶ περὶ τῶν διαφόρων ἔργων τοῦ Ἀντωνίου Μαρτελάου—εἰς 1) Ν. Κατραμῆ, «Φιλολογικά Ἀνέκδοτα Ζακύνθου» σελ. 411—418. 2) Σπ. Δὲ Βιδάζη, εἰς περιοδικὸν «Νέα Ζωή» ἔτος Ε' (Ὀκτώβριος 1908—Σεπτέμβριος 1909) σελ. 354—368, ὅπου δημοσιεύονται καὶ πολλὰ ποιήματά του.

